

แนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Problem Solving Guidelines in Three Southern Border Provinces Areas of Thailand

ชินีเพ็ญ ศรีชัย*

Chineephen Srichai

บทคัดย่อ

แนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรประกอบไปด้วย 3 แนวทาง คือ 1) การทบทวนโครงสร้างของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) และคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปอ.) โดยการบูรณาการการทำงานและการสื่อสารร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ทำงานด้านสื่อ ผู้นำ และประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งการกำหนดเจ้าภาพหลักในการแก้ไขปัญหา 2) การแต่งตั้งคณะทำงานอิสระในการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดภาคใต้ เพื่อให้มีการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องแม้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือผู้กำหนดนโยบายทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น 3) การมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคม เพื่อสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีการเจริญเติบโตโดยสมดุลสอดคล้องกับต้นทุนและศักยภาพของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจที่จะสร้างเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในพื้นที่ และเป็นแนวทางที่จะนำประชาชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้หลุดพ้นจากการใช้ความรุนแรงในก่อเหตุการก่อความไม่สงบ อันจะส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวหน้า

คำสำคัญ : แนวทางการแก้ไขปัญหา / พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ABSTRACT

The problem solving guidelines in the Three Southern Border Provinces should be comprised of these three guidelines as follows: 1) The review of committees structure on problem solving in the Three Southern Border Provinces and working group members of district office which the integration of working and communication between government officer, reporter, chief, and people in the Three Southern Border Provinces are applied and the main host of problem solving should be determined. 2) The independent committees of problem solving in the Three Southern Border Provinces should be appointed in order to continuously emphasize the problem solving in the context although the government and policy planner could have been changed in the central, regional, and local part. 3) The economic development in the Three Southern Border Provinces should be emphasized via the process of social participation

*อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

in order to create and develop the economy in the Three Southern Border Provinces which the growth should be balanced and corresponded to budget and potential of the three provinces communities. It conduces to the cooperation for creating the better local economy and quality of life. Moreover, it is guideline for peace in the Three Southern Border Provinces and leads to the advanced economic growth.

Keywords : Problem Solving Guidelines / Three Southern Border Provinces Areas

บทนำ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มมีมาตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือว่าเป็นดินแดนพหุสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งมีอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ มีความพิเศษกว่าดินแดนอื่นๆ ในประเทศไทย ด้วยเหตุที่มีความแตกต่างค่อนข้างสูงทางด้านสังคม วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ศาสนา จึงมีคุณลักษณะเฉพาะของผู้คนที่มีความผูกพันโยงยึดกัน ด้วยข้อผูกมัดทางศาสนาและวิถีวัฒนธรรมหลายชั่วอายุคน (Ua-amnoey, J., et al., 2005) ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในภาคใต้ของประเทศไทย หรือ Southern Thailand Empowerment and Participation (STEP) Project เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และรัฐบาลไทย พบว่า ประชากรสามจังหวัดประมาณ 30% อยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ความยากจน ดัชนีคุณภาพชีวิตของประชาชน หรือที่เรียกว่า Human achievement index ตกไปอยู่ลำดับเกือบสุดท้ายของประเทศ (Peace Studies, Institution, 2013)

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ ซึ่งมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบผ่านการสร้างความสมานฉันท์ โดยการน้อมนำหลักรัฐประศาสน์มาเกี่ยวกับการปกครองมณฑลปัตตานีในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวปฏิบัติ รวมทั้งการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับแนวนโยบายเสริมสร้างสันติสุข ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” การแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์ เพื่อกำหนดหลักการสมานฉันท์มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อันประกอบด้วย การเปิดเผยความจริง ความยุติธรรม ความพร้อมรับผิด การให้อภัย การเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม สันติวิธี ความทรงจำ จินตนาการ และการยอมรับความเสี่ยงทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน

นอกจากนั้นยังมีนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 ที่ให้ความสำคัญกับการเปิดพื้นที่ทางสังคมให้มีการสื่อสารสร้างการรับรู้ของคนภายในชาติให้ตระหนักถึงภาระที่ทุกคนต้องร่วมกันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในชาติ และพระราชบัญญัติ การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ที่ระบุถึงการจัดทำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดให้มีสาระสำคัญครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนา ด้านความมั่นคง โดยนำความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนไปใช้ในการจัดทำ การทบทวน และการปรับปรุงนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และเข้าถึงวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่รัฐในการสื่อสาร การคัดกรองข่าวสารที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความไม่สงบของประชาชนในพื้นที่ (The Southern Border Provinces Administration Centre, Centre., 2014) รวมทั้งนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553-2557 มุ่งเน้นไปที่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหา

ทางออกจากความขัดแย้ง โดยส่งเสริมให้มีการสนทนากันถึงแนวทางการกระจายอำนาจที่เหมาะสม อันสอดคล้องกับความเป็นพหุสังคม รัฐธรรมนูญ และหลักสากล อีกทั้งยังส่งเสริมการพูดคุยเพื่อสันติภาพกับผู้ที่เกี่ยวข้องและใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ บนฐานคิดที่มองว่าพวกเขาเหล่านั้นเป็นผู้มีส่วนได้เสียสำคัญ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสำนักงาน สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ตามมาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ปัจจุบันมีการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558-2560 (The Co-secretary of Budgeting Consideration Committee, 2004) รวมทั้งได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) คณะทำงานขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงต้องดำเนินต่อไป ถึงแม้จะมีการกำหนดมาตรการ หรือนโยบายต่างๆ เข้ามาปรับใช้ในพื้นที่

ทั้งนี้ พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพระราชบัญญัติที่ระบุใช้ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 คือ พระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 สำหรับหน่วยทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครอง เน้นในเรื่องการปราบปราม ฉบับที่ 2 คือ พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 สำหรับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เน้นในเรื่องการพัฒนา แต่พระราชบัญญัติใหญ่คือ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า) ซึ่งตำรวจ และฝ่ายปกครองที่ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ จะต้องรับฟัง รวมทั้งขึ้นยุทธการกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ไม่ใช่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ไม่สามารถกำกับดูแลหน่วยงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ แต่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สามารถประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ดังนั้น อุปสรรคในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ โครงสร้างของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า เพราะหน่วยงานทุกหน่วยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องขึ้นตรงและรับนโยบายของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ส่งผลให้ขาดการ บูรณาการการทำงาน อย่างไรก็ตามการดำเนินการในรูปแบบนี้ (Komolsevin, R., 2005) ได้ให้ความเห็นว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ดี เนื่องจากการบริหารงานองค์การที่ใช้ระบบราชการจะต้องมีการใช้กฎระเบียบที่เข้มงวดมีการแบ่งงานการบริหารงานตามลำดับขั้นโดยชัดเจน และการรวมศูนย์อำนาจเหล่านี้จะทำให้องค์กรมีความเป็นทางการ ซึ่งอำนาจการบังคับบัญชาขึ้นอยู่กับอำนาจตามกฎหมาย สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารงานองค์การแบบระบบราชการ

สำหรับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เนื่องจากสื่อมวลชนมีสถานะเป็นสถาบันย่อยหนึ่งของสังคมส่วนรวม ดังนั้นจึงมีหน้าที่ต่างๆ ที่จะกระทำเพื่อรักษาความมีเสถียรภาพ ความเป็นปึกแผ่นของสังคมเอาไว้ ซึ่งความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนกับการสื่อสารแบบอื่นๆ ก็คือ ปริมาณผู้รับสารที่มีจำนวนมาก ดังนั้น การทำหน้าที่แต่ละครั้งจึงมีผลกระทบต่องานอย่างสูงมาก โดยเฉพาะการนำเสนอข้อมูล ภาพข่าวที่เกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารมวลชนในทัศนะของเดนิส แม็คควอล (Denis Mcquail, 1983) ที่ให้ความสำคัญกับหน้าที่พื้นฐานในการสอดส่องระวังระวังเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ผ่านการทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร และหน้าที่ประสานส่วนต่างๆ ของสังคมร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือประสานสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนยังคงมีบทบาทจำกัดในการนำเสนอ เนื่องจากบางประเด็นอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และคำนึงถึงประมวลกฎหมายอาญากรณีการหมิ่นประมาทและกฎหมายป.วิอาญา สอดคล้องกับทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามแนวนโยบายของสังคม คือ สื่อมวลชนจะต้องทำหน้าที่ภายใต้เงื่อนไขทางการเมือง กฎระเบียบของสังคมและประเทศ (Yuesin, S., 2011, p.23) ซึ่งปรากฏการณ์ของการขัดแย้งหรือทับซ้อนของผลประโยชน์ (conflict of interest) ระหว่างบทบาทสื่อมวลชนต่อสังคมกับผลประโยชน์ของธุรกิจหรือการเมืองจึงเกิดขึ้นเสมอ ลักษณะความเป็นเจ้าของสื่อแบบกระจุกตัวนี้ทำให้สื่อมีแนวโน้มถูกผูกขาดโดยกลุ่มนายทุนใหญ่ และมีผลทำให้ข่าวสารความคิดเห็นของสื่อมวลชนไม่มีอิสระอย่างแท้จริง (Chirasopone, P., 2005) ปัจจุบันผู้ทำงานด้านสื่อในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มปรับบทบาทการนำเสนอข้อมูลเป็นรูปแบบของสื่อออนไลน์ ผ่านการสร้างเครือข่ายร่วมกับประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เรียกกันว่า สื่อภาคประชาสังคม สำหรับบทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้านอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากก่อนแสดงสื่อพื้นบ้านจะต้องศึกษาข้อมูลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้การนำเสนอตอบความต้องการและเจาะไปที่ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น สอดคล้องกับ (Kaewthep, K., 2009, pp.91-96) ที่กล่าวว่ากระบวนการทำงานของสื่อพื้นบ้านเน้นการสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนลงมือทำกิจกรรม เพื่อให้กำเนิดพลังปัญญา พลังความร่วมมือ พลังแรงใจที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชนได้ แต่ในระยะหลังๆ สื่อพื้นบ้านถูกดึงมาเป็นกลไกของหน่วยงานรัฐ บทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้านในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการสร้างความสมานฉันท์จึงลดลง ส่วนผู้นำในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทสูงในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้นำศาสนา Anawushsirirwongse, T. & Sompiboon, S. (2004) พบว่า ผู้นำมีบทบาทหน้าที่ในการทำให้การสื่อสารภายในกลุ่มหรือกระบวนการทำงานของกลุ่มดำเนินไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณี การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ แต่การทำงานในปัจจุบันผู้นำศาสนา และผู้นำชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กลัวอันตรายที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิต จากการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ

ข้อสรุปจากโครงการประชุมระดมความคิดเห็น (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนวคิดเรื่องพหุวิถี และสหอาณานิคมสำหรับกระบวนการสันติภาพปาตานีของ ศิริสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ผู้อำนวยการสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผ่านโจทย์การวิจัยในการศึกษารูปแบบการสื่อสารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวว่า ในขั้นตอนของการสร้างพื้นที่สาธารณะสิ่งสำคัญก็คือ “การสื่อสาร” จึงเกิดแนวคิดใหม่ในการสื่อสารในพื้นที่สาธารณะเพื่อสันติภาพในแบบพหุวิถีหลายแนวทาง หลากหลายอาณานิคม และหลากหลายรูปแบบ กระทั่งหลากหลายมิติในสภาพที่เป็นพลวัตและพลิกผันได้ตลอดเวลา ผ่านกระบวนการซึ่งเรียกว่า “ตัวแบบของอะมีบา” เป็นระบบการสื่อสารและการสร้างเครือข่ายที่มีชีวิตเหมือนสัตว์เซลล์เดียว (Ameba-like Communications Platform) การทำงานในลักษณะเช่นนี้ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของพหุวิถีในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และลักษณะของพหุวิถีในการสื่อสาร ซึ่งหมายถึงการสื่อสารในทุกระดับ ตั้งแต่สื่อกระแสหลักไปจนกระทั่งสื่อท้องถิ่นและสื่อชุมชนที่มีการดำเนินการในระดับรากหญ้า เมื่อเดินไปพร้อมกันแล้ว กระบวนการเหล่านี้จะทำให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพได้ (Panjor, R., 2013)

ข้อเสนอดังกล่าวข้างต้น ยังไม่มีการกล่าวถึงเจ้าภาพหลักในการสื่อสารเพื่อสร้างความสมานฉันท์ ซึ่งปัจจุบันได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ คปต. เพื่อ

ขับเคลื่อนการแก้ปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้มองว่าเจ้าภาพหลักที่มีอำนาจในการขับเคลื่อน การสร้างความสมานฉันท์ คือ รัฐไทย แต่จะต้องมีการบูรณาการการทำงานและการสื่อสารร่วมกับผู้ทำงานด้าน สื่อ และผู้นำในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพของการสื่อสารเพื่อสร้างความสมานฉันท์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างเป็นรูปธรรม จึงควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 การทบทวนโครงสร้างของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (คปต.) คณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) โดยมี พล.อ.อุดมเดช สีตบุตร รองผู้บัญชาการ ทหารบก (รองผบ.ทบ.) และเลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (ลธ.คสช.) เป็นประธาน แบ่งงานออกเป็น 7 กลุ่มงาน มีผู้รับผิดชอบ 3 ฝ่าย คือ (1) กลุ่มงานที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) รับผิดชอบ ได้แก่ กลุ่มงานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีกระทรวงกลาโหมเป็นหัวหน้า กลุ่มงาน มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยสนับสนุน (2) กลุ่มงานที่ศูนย์อำนวยการ บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) รับผิดชอบ ได้แก่ กลุ่มงานอำนวยความสะดวก มีกระทรวงยุติธรรม (ยธ.) เป็นหัวหน้า กลุ่มงานสร้างความเข้าใจทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน มีกระทรวงการ ต่างประเทศ (กต.) เป็นหัวหน้า กลุ่มงานการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม มีกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เป็น หัวหน้า กลุ่มงานพัฒนาตามศักยภาพพื้นที่และคุณภาพชีวิต มีกระทรวงมหาดไทย (มท.) เป็นหัวหน้า (3) กลุ่ม งานที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) รับผิดชอบ ได้แก่ กลุ่มงานเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐและการ ขับเคลื่อนนโยบาย และกลุ่มงานแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง โดยทั้งสองกลุ่มงานมี สมช. เป็นหัวหน้ากลุ่ม และ มีหน่วยงานสนับสนุน คือ กอ.รมน. ซึ่งโครงสร้างที่นำเสนอในภาพผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเครือข่ายสื่อกระแสหลัก และเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างรัฐ ผู้ทำงานด้านสื่อ และภาคประชาสังคม ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึงการสั่งการจากรัฐไปยังผู้ทำงานด้านสื่อ หรือการสั่งการจากรัฐไปยังภาคประชาสังคม แต่เป็นการ สื่อสารระหว่างกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันในการทำงานและการนำเสนอข้อมูลไปสู่ประชาชนในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทิศทางเดียวกัน

การขับเคลื่อนงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ภายใต้การบังคับ บัญชาของนายกรัฐมนตรี มีนโยบายจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) เพื่อให้การสร้างความสมานฉันท์ใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีผู้ว่า ราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด และนายอำเภอเป็นผู้อำนวยการรักษาความ มั่นคงภายในอำเภอ มีหัวหน้าส่วนราชการในอำเภอ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนฝ่ายปกครอง ท้องที่ ตัวแทนผู้นำศาสนา และตัวแทนภาคประชาสังคม จากภาพผู้วิจัยได้เพิ่มเติมในส่วนของสื่อในพื้นที่ ซึ่งมีทั้ง สื่อชุมชน ที่เป็นหอกระจายข่าว วิทยุชุมชน การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่เป็นส่วนเสริมและประสานข้อมูลกับศูนย์ ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน จะเห็นได้ว่าไม่มีกรอบของสื่อบุคคล เนื่องจากเป็นสื่อบุคคลได้แทรกตัวเข้าไปอยู่ในคณะทำงานของศูนย์ ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) ตามโครงสร้างแล้ว ส่วนสื่อเฉพาะกิจก็เป็นช่องทางที่ทุกกลุ่มใช้ในการสร้างความ สมานฉันท์อยู่แล้ว จากภาพจะเห็นเส้นประระหว่างศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) และสภาสันติสุขประจำ ตำบล เนื่องจากก่อนการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ได้มีการแต่งตั้งสภาสันติสุขประจำตำบลเพื่อ ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ซึ่งบุคลากรบางส่วนของสภาสันติสุขประจำตำบลได้ถูกแต่งตั้งเข้าไปอยู่ในศูนย์ปฏิบัติการ

อำเภอ (ศป.อ.) โดยประธานสภาสันติสุขประจำตำบลมาจากการคัดเลือกกันเองของผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ข้าราชการในระดับตำบล และประชาชน ซึ่งถือเป็นคณะทำงานคนละชุดกับ (คปต.) แต่มีเป้าหมายเหมือนกัน คือ การแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรให้ความสำคัญกับประชาชน เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้รับสารที่ต้องให้ความสำคัญในการสร้างความสมานฉันท์ ทั้งนี้ประชาชนในฐานะผู้รับสาร จะต้องมีความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร Srichai, C. (2014) โดยมีคณะทำงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการสื่อสารแบบบูรณาการเพื่อสร้างความสมานฉันท์ ซึ่งในการสื่อสารจะต้องมีเนื้อหาสาระเดียวกัน รวมทั้งมีความสม่ำเสมอในช่องทาง นอกจากนี้สารและสื่อต้องสอดคล้องประสานกันเพื่อสร้างความเข้มแข็ง มีความเป็นหนึ่งเดียว เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อน หรือการให้ข้อมูลแก่ประชาชนที่ไม่ตรงกัน และเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดความไว้วางใจ กลุ่มรัฐต้องมีความจริงใจ เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม กลุ่มผู้ทำงานด้านสื่อ ทั้งที่เป็นสื่อกระแสหลักที่อยู่ในวงของเครือข่ายสื่อกระแสหลัก ประกอบด้วย วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ และสื่อทางเลือก หรือสื่อชุมชนที่อยู่ในวงของเครือข่ายภาคประชาสังคม ต้องรักษาสมดุลในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งนำเสนอข้อเท็จจริงเพื่อให้ประชาชนเข้าใจความเป็นไปของสถานการณ์ สำหรับกลุ่มผู้นำซึ่งแทรกอยู่ในคณะทำงานของศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศป.อ.) ที่เป็นคณะย่อยของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) และบางส่วนเข้าไปเป็นเครือข่ายภาคประชาสังคม จะต้องแสดงออกถึงความกล้าในการเข้าไปแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีการรับฟังปัญหาของประชาชน และเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน

แนวทางที่ 2 การแต่งตั้งคณะทำงานอิสระในการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดภาคใต้

การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อให้มีการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องแม้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล โดยคณะทำงานดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ทำงานด้านสื่อ และผู้นำ ซึ่งจะต้องมีอิสระในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการสื่อสารแบบบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางที่ 3 การมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัจจุบันรัฐบาลได้หาทางแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งมีความแตกต่างจากในอดีตที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงเป็นหลัก ทำการประกาศโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็น “3 เหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” กำหนดเมืองต้นแบบ 3 อำเภอใน 3 จังหวัด ทั้งนี้ นายภานุ อุทัยรัตน์ เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้กล่าวถึงเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนในเวทีเสวนาดับไฟใต้ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2559 ณ ห้องประชุมอิสรา อม้นตกุล ชั้น 3 สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ดังนี้

เมืองต้นแบบที่ 1 คือ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นเมืองหน้าด่าน มีโรงงานเกษตรอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มูลค่า 1,500 ล้านบาท เป็นโรงงานแปรรูปผลผลิตปาล์มน้ำมัน ทั้งนี้ ผลผลิตปาล์มที่ส่งมาที่โรงงานนี้มาจากแทบทุกจังหวัดชายแดนภาคใต้

เมืองต้นแบบที่ 2 คือ พื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นเมืองชายแดนที่มีจุดขายเรื่องการท่องเที่ยว รัฐบาลจะมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งสังคมพหุวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย ซึ่งในอนาคตจะมีการสร้างสนามบิน มูลค่า 1,900 ล้านบาท คาดว่าน่าจะเปิดให้บริการได้ในปี 2562

เมืองต้นแบบที่ 3 คือ พื้นที่อำเภอสุโขทัย-โก-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นเมืองการค้าชายแดน มีคนเข้าออกเป็นจำนวนมาก 1.5 ล้านคน/ปี มีมูลค่าการค้าปีละกว่า 3 พันล้านบาท/ปี การพัฒนาจะรวมถึงด้านชายแดนอื่นๆ ทั้งด้านที่มีอยู่แล้ว และด้านใหม่ที่กำลังจะก่อสร้าง คือ ด้านบูเกะตา ทั้งนี้ โมเดล 3 เหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยจะแบ่งการพัฒนาเป็น 3 ระยะ สั้น กลาง และยาว ภายในระยะเวลา 4 ปีเศษ ซึ่งการพัฒนาครั้งนี้จะส่งไปถึงพื้นที่ทั้ง 33 อำเภอในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น ความเหลื่อมล้ำก็จะลดลง และช่วยลดเงื่อนไขในการก่อเหตุร้าย สอดคล้องกับการศึกษาการจัดการความรู้บนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ Siravanich, S., et al. (2016) ที่กล่าวว่า ภายใต้บริบทความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวเขาหากกลุ่มทางสังคมและอยู่ภายใต้เงื่อนไขบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

สรุป

การแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวทาง 3 แนวทาง คือ 1) การทบทวนโครงสร้างของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) และคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศป.อ.) 2) การแต่งตั้งคณะทำงานอิสระในการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดภาคใต้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลจากการประชุมระดมสมองเพื่อกำหนดประเด็นวิจัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ เทศบาลนครยะลา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2560 ณ ห้องประชุมเทศบาลนครยะลา ที่ระบุว่า การแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องอาศัยการกำหนดนโยบายที่ไม่ยึดติดกับผู้บริหาร กรณีที่มีการโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง เพื่อความต่อเนื่องของการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และ 3) การมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งข้อมูลจาก (The Office of Steering the City Model Project “Triangle of Security, Wealth, and Longevity”, 2017) ระบุว่าโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นโครงการเชิงบูรณาการสำคัญตามนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันภายใต้การบริหารงานของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีเป้าหมายเพื่อสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีการเจริญเติบโตโดยสมดุลสอดคล้องกับต้นทุนและศักยภาพของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจที่จะสร้างเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในพื้นที่ และเป็นแนวทางที่จะนำประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้หลุดพ้นกับดักของการใช้ความรุนแรงจากการก่อเหตุการก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่ ไปสู่ความสุขสงบและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนามาตุยศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 รวมไปถึงการพัฒนาประเทศไทย 4.1 หรือ Thailand 4.0 ผ่านการพัฒนา 3 เมือง ได้แก่ เมืองหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในฐานะที่เป็นเมืองต้นแบบเกษตรอุตสาหกรรมก้าวหน้าผสมผสาน (Agricultural Industry City) เมืองเบตง จังหวัดยะลา ในฐานะที่เป็นเมืองต้นแบบการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน (Sustainable Development City) และเมืองสุโขทัย-โก-ลก ในฐานะที่เป็นเมืองต้นแบบการค้าชายแดนระหว่างประเทศ (International Border Trade City) โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานที่ครอบคลุมใน 5 มิติ คือ มิติที่ 1 การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน มิติที่ 2 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มิติที่ 3 ความอยู่ดีมีสุขของสังคม มิติที่ 4 การยกระดับคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และมิติที่ 5 การรักษาสันติภาพ สอดคล้องกับข้อมูลการปลูกภาพพิเศษของ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยด้านยุทธศาสตร์วิจัยเชิงพื้นที่ในโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ปี 2560 ณ อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่กล่าวว่า การ

แก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องแก้ไขในมิติเศรษฐกิจ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคม
เนื่องจากเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนสูงมาก

References

- Anawushsiriwongse, T. & Sompiboon, S. (2004). The Behavior of Group Communication in **The Teaching Documents of the Communication Theories and Behavior unit 8**. Nonthaburi Province : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Chirasopone, P. (2005). The Theory of Mass Communication in **The Teaching Documents of Communication Theory Unit 10** (page 170-173). Nonthaburi Province : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Kaewthep, K. (2009). **The Little Media for Development**. Bangkok : The Thailand Research Fund.
- Komolsevin, R. (2005). Theories of Organizational Communication in **the Teaching Documents of Communication Theory Unit 9**. (page 81-82). Nonthaburi Province : Sukhothai Thammathirat Open University.
- McQuail Denis. (1983). **Communication Theory : An Introduction**. London.
- Panjor, R. (2013). **Pa(t)tani Peace Process in ASEAN Context**. Deepbooks : Deep South Watch.
- Peace Studies, Institution. (2013). **STEPS to PEACE**. Songkhla Province : Prince of Songkla University.
- Siravanich, S., et al (2016). Knowledge Management in Multicultural Community: A Case Study of Ethnic Groups in Klongnamlai Subdistrict Municipality, Klonglan District, Kamphaeng Phet Province. **The Golden Teak : Humanity and Social Science**, 22(Special Issue), 124-135.
- Srichai, C. (2014). **Communications for Social Harmony in the Three Southern Border Provinces**. the Doctor of Philosophy Program in Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University.
- _____. (2014). Communications for Social Harmony in the Three Southern Border Provinces. **The golden teak : Humanity and social science**, 20(2.4), 109-126.
- The Co-secretary of Budgeting Consideration Committee. (2004). **The Integrated Budgeting of the Solution Empowerment in the Three Southernmost Border Provinces in Fiscal Year 2015**. Bangkok : A National Security Council.
- The Office of Steering the City Model Project “Triangle of Security, Wealth, and Longevity”. (2017). **The Blueprint and the Action Plan of Steering the City Model Project “Triangle of Security, Wealth, and Longevity”**. The Southern Border Provinces Administration Centre.
- The Southern Border Provinces Administration Centre, Centre. (2014). **The Action Plan of Development in the Southern Border Provinces (2013-2014)**. Yala Province : The Southern Border Provinces Administration Centre.

- Ua-amnoey, J., et al. (2005). **Restorative Justice: Return 'Power' to Crime Victims and Communities**. Bangkok : The Thailand Research Fund.
- Yuesin, S. (2011). The Theory of Mass Communication in **the Teaching Documents of Introduction to Mass Media Unit 11**. (page 11-23). Nonthaburi Province : Sukhothai Thammathirat Open University.